

<p>Onderwerp</p>	<p>Late middeleeuwen Hof ter Weijde (1): De rekeningen van de Johannieten</p>
<p>Achtergrondinformatie / Verhaal</p>	<p>Achtergrondinformatie voor de leerkracht: Hof ter Weijde (Hof ter Weijdeweg 30) vormde het centrum van een uitgebreid landgoed van de Johannieten. In Utrecht werden zij de heren van Sint Catharijne genoemd en samen vormden zij het Catharijneconvent.</p> <p>De Johannieten waren kruisridders van de orde van St. Jan. De orde van St. Jan ontstond uit een groep hospitaalbroeders en werd gesticht in 1048 te Palestina. Zij verzorgden arme en zieke pelgrims op hun pelgrimstocht naar Jeruzalem. De orde ontving hiervoor als schenking veel grond in Europa. Halverwege de 12^e eeuw werden ook ridders tot de orde toegelaten. Zo kwam er een verbinding tussen het monniken- en ridderbestaan. De orde van St. Jan werd een geestelijke ridderorde. De leden ervan waren gekleed in pij en harnas.</p> <p>Er is niet precies na te gaan wanneer de Johannieten zich in 't Sticht (Utrecht) vestigden. Het oudste bewijs stamt uit 1241, waarbij een huis te Utrecht aan de orde van St. Jan geschonken wordt.</p> <p>Over de vroegste geschiedenis van Hof ter Weijde is helaas ook weinig bekend. Aangenomen wordt dat het hele weidegebied ten westen van Utrecht bij een schenking in 723 aan de Utrechtse kerk is toegekomen en in latere tijden, begin 12^e eeuw, door de Utrechtse bisschop aan de Johannieten wordt geschonken.</p> <p>De Hof ter Weijde was het middelpunt van een groot landbouwgebied. Het was een zogenaamde uithof, ofwel kloosterboerderij, gelegen tussen de Vleutense Wetering en de spoorlijn. Het was een gemengd boerenbedrijf met verschillende verpachte percelen daaromheen. Op de hof werkten 11 mensen.</p> <p>Uit gegevens van oude rekeningen, belastingregisters, goederenregisters en transportakten blijkt dat de Johannieten bijna niets uitgaven aan levensmiddelen. Wat wel opvallend was, was de aanschaf van haring in Woerden of op de Utrechtse vismarkt. Ook zijn er rekeningen van transportkosten gevonden voor graan, hooi, tarwe, haver, erwten, turf en wikke (=</p>

	<p>plantengeslacht waartoe o.a. de tuinboon behoort). De goederen werden vervoerd naar het Sint Catharijnegasthuis te Utrecht. Alle producten werden via de Vleutense wetering, deze lag aan de voorzijde van het complex, naar Utrecht gevaren. De Hof ter Weijde lag op een soort kruispunt van waterwegen. Richting het zuiden/westen lag de Oude Rijn of Alendorperwetering, richting het noorden bestond een waterverbinding richting de Vecht (vanaf Den Engh heette dit water de Proostwetering). Hof ter Weijde lag dus heel strategisch. De Vleutense wetering en de Proostwetering zijn beiden gedempt. De Alendorperwetering ligt er nog wel, maar dan alleen ten zuiden van het spoor.</p> <p>Het Sint Catharijnegasthuis werd in 1122 in oude documenten genoemd. Het was waarschijnlijk het eerste ziekenhuis van de Johannieten buiten Palestina. Het ziekenhuis bleek te beschikken over een molen, een brouwerij en een bakkerij. Uit bovenstaande gegevens zou je kunnen opmaken dat het Catharijneconvent leefde van de opbrengsten van de eigen landerijen, waartoe de Hof ter Weijde behoorde.</p> <p>De wijk Terwijde is genoemd naar de boerderij Hof ter Weijde aan de Hof ter Weydeweg 30. Het hoofdgebouw van deze boerderij blijft gehandhaafd en wordt (mogelijk met een horecabestemming) opgenomen in het (toekomstige) winkelcentrum Terwijde.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Festivalkrantje: festival gezondheid 2007 - De Johannieten in Vleuten (deel 1 en 2) Door: Jan H. Huiting Tijdschrift Historische vereniging VDMH <p>Verhaal voor de leerlingen: De zure appels van Sint Jan... Door: Hans Doornweerd.</p>
<p>Gesprek / onderzoeksvragen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wat was de Hof Ter Weijde? - Wie woonden en werkten er op de Hof ter Weijde? - Wie waren zij? - Wat gebeurde er met de producten die verbouwd werden op het landgoed? - Hoe weet men dat?

Vondst	Boerderij Hof ter Weijde
Materiaal	<ul style="list-style-type: none"> - werkblad 1: De rekeningen van de Johannieters - werkblad 2: De rekeningen van de Johannieters - Opdrachtblad: Komkommers "inleggen" - 1 grote komkommer - 1 eetlepel zout (15 gram) - 1 eetlepel suiker (15 gram) - ½ kopje azijn - kleine, afdekbare schaal, kom of pot - 1 eetlepel peterselie (is niet echt nodig) - vork, mes, lepel - klein bord (dat in de schaal, kom of pot past) en iets zwaars
Verwerking	Bekijk beide werkbladen van de rekeningen van de Johannieters en maak de vragen. Daarna kunnen de leerlingen het opdrachtblad "Komkommers inleggen" gebruiken om zelf een ingelegde delicatessen te maken.